

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

Basisschool De Piramide

Plaats : Amsterdam
BRIN nummer : 20ZX|C1
Onderzoeksnummer : 287629
Datum onderzoek : 2 en 24 februari 2016
Datum vaststelling : 30 maart 2016

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	EINDOORDEEL	6
3	TOELICHTING	7
4	REACTIE VAN HET BESTUUR	15
5	OPZET VAN HET ONDERZOEK	17

1 INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 2 februari 2016 een onderzoek uitgevoerd op Basisschool De Piramide naar aspecten van de kwaliteit.

Uit de jaarlijkse risicoanalyse kwam naar voren dat de eindopbrengsten van De Piramide mogelijk onvoldoende zijn. Dit is voor aanleiding geweest om een onderzoek uit te voeren om eventuele tekortkomingen vast te stellen.

Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven onderzoekt de inspectie tevens standaard of wordt voldaan aan bepaalde wettelijke voorschriften.

Toezichthistorie

De kwaliteit van de school is in het verleden (2008) door de inspectie als zwak beoordeeld. Eind 2010 heeft er een onderzoek naar kwaliteitsverbetering plaats gevonden en heeft de school weer een basisarrangement gekregen. De Piramide is voor het laatst bezocht in november 2014 in het kader van een stelselonderzoek.

2 EINDOORDEEL

Kwaliteit

De kwaliteit van het onderwijs vertoont belangrijke tekortkomingen en is als zwak beoordeeld. Om deze reden kent de Inspectie van het Onderwijs aan basisschool De Piramide een aangepast arrangement zwak toe. De school valt onder intensief toezicht. Met het bestuur is afgesproken dat de onderwijskwaliteit in februari 2017 weer van voldoende niveau is. De inspectie voert in het voorjaar van 2017 een afsluitend onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uit om na te gaan of de tekortkomingen zijn opgeheven.

Belangrijkste bevindingen

- De eindopbrengsten zijn onvoldoende.
- De school heeft een taalzwakke populatie. Het taalaanbod is onvoldoende afgestemd op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.
- De kwaliteitszorg vraagt op onderdelen om verbetering.
- De lessen verlopen ordelijk en gestructureerd. De uitleg is voldoende duidelijk en de leerlingen tonen zich betrokken.
- De leraren volgen de ontwikkelingen van de leerlingen nauwgezet en stemmen hun handelen in de klas hierop af.
- De school heeft een degelijke zorgstructuur.
- Leerlingen geven aan dat zij zich veilig voelen op school.

3 TOELICHTING

Hieronder staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2012. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren, zie het Toezichtkader po/vo 2012 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. zeer zwak
2. zwak
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen

Opbrengsten

Opbrengsten		1	2	3	4	5
1.1*	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.		•			

De eindopbrengsten zijn onvoldoende en liggen nu drie jaar onder de ondergrens van de inspectie (2015, 2014, 2013). De prognose voor 2016 is volgens de school positief, want er is nu een relatief sterke groep 8. De cohorten daarna (huidige groep 6 en 7) zijn echter weer zwakker presterende groepen.

Voor veel leerlingen vormt de Nederlandse taal een struikelblok. Om de resultaten te verbeteren is het nodig om meer dan nu gebeurt gericht aandacht te besteden aan de taalverwerving en de uitbreiding van de woordenschat.

Leerstofaanbod

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.1*	Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	
2.2*	De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			•	
2.3	De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.		•		
2.4*	De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.		•		

In de ochtend staan de basisvaardigheden taal en rekenen centraal en wordt methodisch gewerkt. In de middag staan de zaakvakken centraal (aardrijkskunde, geschiedenis en natuur). De leerinhouden worden zoveel mogelijk thematisch aangeboden, waarbij het streven is om de werkvormen af te stemmen op de principes van meervoudige intelligentie. Deze aanpak is nog in ontwikkeling. In de toekomst wil de school deze werkwijze verbreden naar cultuureducatie en beeldende vorming. De leerlingen kunnen samen werken aan opdrachten en hebben de keuze uit diverse werkvormen en activiteiten. Het is echter niet duidelijk hoe leraren doorgaande lijn in het thematisch aanbod borgen, aan welke criteria de opdrachten moeten voldoen en hoe leraren volgen of leerlingen de leer- en/of vaardigheidsdoelen hebben gerealiseerd. Dit is een punt van aandacht.

Bij het vorige onderzoek (november 2014) constateerde de inspectie dat het taalaanbod in onvoldoende mate was afgestemd op de talige onderwijsbehoeften van de leerlingen. Dit is ook nu nog het geval. De leraren besteden wel aandacht aan de moeilijke woorden en begrippen, maar van een beleidsmatige, schoolbrede aanpak is nog onvoldoende sprake. Dit is een omissie, want veel leerlingen hebben, mede door hun NT2 achtergrond een beperkte woordenschat. Hierdoor hebben ze moeite met het lezen en het begrijpen van teksten. Daarbij komt ook nog dat de onderwerpen uit de methoden (begrijpend lezen) vaak niet aansluiten op de belevingswereld van de leerlingen. Taal zou een prominentere plek moeten krijgen in het aanbod en moet eigenlijk binnen alle vakgebieden gericht aandacht krijgen. Zo kan de school tijdens de M.I. lessen explicieter werken aan de verschillende taaldoelen en taaldomeinen (leesstrategieën, uitbreiding woordenschat en de spreek- en

luistervaardigheid en schrijven). Daarbij is instructie van belang, maar ook het geven van gericht feedback op taaluitingen. Deze integrale benadering doet een groot beroep op de kennis en vaardigheden van de leraren, zowel wat de leerlijnen en tussendoelen betreft, als de bijbehorende didactiek. Om de doorgaande lijn te borgen is daarnaast een sterke regie nodig vanuit de schoolleiding.

Tijd

Tijd		1	2	3	4
3.1	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			•	

De school heeft duidelijke regels en afspraken en de leraren hanteren een eenduidig model van klassenmanagement. Hierdoor weten de leerlingen goed wat er van hen verwacht wordt en gaat er weinig tijd verloren aan organisatorische zaken en ordeverstoringen.

Schoolklimaat

Schoolklimaat		1	2	3	4
4.2	De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school.			•	
4.4	De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.			•	
4.7	Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.			•	

Ouders en leerlingen zijn positief over de sfeer op school. De leerlingen worden over het algemeen op een positieve manier benaderd, ook als correctie van gedrag nodig is.

Bij het vorige onderzoek kon de school nog niet laten zien dat zij zicht had op de veiligheidsbeleving van leerlingen. Dat heeft zij nu wel. Er is het afgelopen jaar een vragenlijst afgenomen om de tevredenheid van ouders, leerlingen en leraren te peilen. Uit de enquête blijkt onder meer dat leerlingen zich veilig voelen. De school heeft een pestprotocol. Het bestuur geeft aan dat er een collega bereid is gevonden om de taak van coördinator sociale veiligheid op zich te nemen; de uitvoering van het beleid en de positionering van de coördinator staan echter nog in de kinderschoenen.

Met de invoering van de Vreedzame School heeft de school ook een programma voor het versterken van de sociale vaardigheden en burgerschapsvorming. In dit kader is een aantal leerlingen opgeleid tot mediator; zij kunnen in voorkomende gevallen bemiddelen als er conflicten zijn tussen leerlingen.

Didactisch handelen en afstemming

Didactisch handelen		1	2	3	4
5.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
5.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			•	
5.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	

Afstemming		1	2	3	4
6.1	De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		•		

De lessen verlopen over het algemeen ordelijk en gestructureerd. Leraren bouwen hun les op conform het model van de activerende instructie (ADI). Dit is in alle groepen zichtbaar. Door de vaste opbouw van de lessen weten de leerlingen goed waar ze aan toe zijn. Deze voorspelbaarheid biedt leerlingen houvast. De uitleg is voldoende en de leraren zorgen voor een afwisseling in werkvormen, hetgeen bijdraagt aan de actieve betrokkenheid van leerlingen.

Om aan te sluiten op de onderwijsbehoeften van de leerlingen is elke groep ingedeeld in drie niveaugroepen. In uitzonderingsgevallen, als de kenmerken van de groep dat toelaat, wordt in combinatiegroepen gewerkt met twee niveaugroepen. De leerlingen die dat nodig hebben krijgen structureel extra instructie. Ook stemmen leraren het aanbod (hoeveelheid werk, verdiepings- of verrijkingsstof) af op de subgroepen. Positief is dat leraren hun lessen goed plannen en ook in een logboek vastleggen of de doelen in voldoende mate gerealiseerd zijn en voor welke leerlingen nog iets extra's nodig is. In enkele groepen wordt de onderwijsassistent ingezet voor de begeleiding van leerlingen.

Wat de onderwijstijd betreft kunnen leraren nog meer differentiëren. Zo is de weektaak voor alle leerlingen uniform, terwijl sommige leerlingen baat hebben bij meer oefening en herhaling en anderen misschien wel sneller door de stof kunnen, zodat er tijd vrij komt om te werken aan vakken waar ze moeite mee hebben of aan meer uitdagende opdrachten.

Begeleiding en zorg

Begeleiding		1	2	3	4
7.1*	De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			•	
7.2	De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.				•

Zorg		1	2	3	4
8.1	De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			•	
8.2	Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			•	
8.3*	De school voert de zorg planmatig uit.			•	
8.4	De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			•	

De zorg en begeleiding krijgen grotendeels vorm binnen het handelingsgericht werken in de klas. De leraren volgen de leervorderingen op het vlak van de basisvaardigheden (rekenen, taal) nauwgezet en stellen op basis van hun analyse uitgebreide groepsplannen op, waarin ook streefdoelen, het aanbod en de instructiebehoeften van leerlingen zijn vastgelegd. De doelen bieden tevens de basis voor de evaluatie op groeps- en leerlingniveau. Voor leerlingen die onvoldoende blijken te profiteren van het aanbod in de groep en mogelijk meer zorg nodig hebben, kan de analyse (bijvoorbeeld bij begrijpend lezen) nog verder worden verdiept door ook de achterliggende oorzaken daarbij te betrekken. Op basis daarvan kunnen de hulpvraag en de benodigde interventies worden bepaald. De leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften heeft de school goed in beeld en als zij in aanmerking komen voor een eigen leerlijn of extra ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband, stelt de school een ontwikkelingsperspectief of groeidocument op.

Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg		1	2	3	4
9.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
9.2	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			•	
9.3	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.		•		
9.4	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.		•		
9.5	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.		•		
9.6	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.		•		
9.7	De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.			•	

Om de schoolontwikkeling verder te sturen en te borgen is een goed systeem van kwaliteitszorg onontbeerlijk. De aanzetten zijn hiervoor aanwezig, maar op onderdelen kan de systematiek nog verder worden versterkt.

De school heeft zicht op de kenmerken van haar leerlingenpopulatie en heeft de afgelopen jaren ingezet op het verbeteren van het pedagogisch klimaat en het vergroten van de ouderbetrokkenheid. In dit kader is het programma van de Vreedzame School ingevoerd. Wat de leerkrachtvaardigheden betreft is de focus gelegd op het klassenmanagement en het lesgeven volgens het model van de activerende instructie. Dit zag de inspectie ook in alle groepen terug. De leraren worden bij de schoolontwikkeling betrokken en participeren in één van de drie kwaliteitsteams (didactiek, talentontwikkeling en communicatie). Na elke bijeenkomst vindt er een overdracht plaats naar de overige leden van het team, zodat iedereen weet wat de stand van zaken is. Verder brengt de school na elke toetsronde de leerresultaten in beeld en worden de uitkomsten in het team besproken.

Ondanks de grote inzet van het team en de verbetering van de randvoorwaarden (rust en structuur in de school) blijken de leerachterstanden hardnekkig. Om beter zicht te krijgen op mogelijke oorzaken hiervan, laat de schoolleiding binnenkort een onderzoek doen door experts, waarbij de centrale vraag is 'waarom de resultaten van begrijpend lezen zo achterblijven?'. De school hoopt op basis van de uitkomsten effectieve maatregelen te kunnen nemen om het tij te keren en geeft aan dat dit kan betekenen dat er ook andere keuzes gemaakt moeten worden qua visie en aanbod.

Vier onderdelen van de kwaliteitszorg vragen verbetering:

- Evaluatie van het onderwijsleerproces: Om de kwaliteit van het onderwijs te monitoren en waar nodig bij te sturen, is het wenselijk om de verschillende deelaspecten van het onderwijsleerproces cyclisch onder de loep te nemen. Daarbij kun je denken aan de doorgaande lijn in het aanbod, zorg en begeleiding, didactiek, schoolklimaat en veiligheid. Om een goed ijkpunt te hebben voor de evaluatie (wanneer zijn we tevreden) is het van belang om van te voren met elkaar de bijbehorende kwaliteitsstandaarden te bepalen.
- Planmatig werken aan verbetering: Het is nodig om duidelijke prioriteiten te stellen en de verbeterdoelen concreet ('smart') uit te werken, zodat het voor het team duidelijk is welke stappen er gezet moeten worden en het geheel voor de leraren behapbaar blijft. Nu is dat beleid te veel versnipperd (cultuureducatie, MI, ICT) en is aan de cruciale verbeterpunten te weinig aandacht besteed.
- Borging: Onderdelen van het onderwijsleerproces, zoals het ADI model en het werken met groepsplannen, zijn al goed verankerd binnen de school. Toch vraagt de kwaliteitsborging om aandacht. Er is in het verleden veel geïnvesteerd in de teamontwikkeling en leerkrachtvaardigheden, ook op het gebied van taalbeleid en woordenschatdidactiek, maar deze kennis is grotendeels verwaterd. Dit komt mede door het feit dat de school de afgelopen jaren te kampen heeft gehad met wisselingen in het team en de directie.
- Verantwoording: De ouders krijgen op basis van de schoolgids, de nieuwsbrieven en de website geen goed beeld van de gerealiseerde kwaliteit. Dit geldt vooral voor de behaalde resultaten. Daarnaast ontbreekt het aan een schoolevaluatie of jaarverslag, waarmee de school zich verantwoordt over andere aspecten van de kwaliteit.

Naleving wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving		Ja	Nee
NT1A	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	•	
NT1B	In de schoolgids is informatie opgenomen over standaard gecontroleerde onderdelen (art. 13 WPO).	•	
NT2A	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO).	•	
NT2B	In het schoolplan is informatie opgenomen over een of meer standaard gecontroleerde onderdelen (art. 12 WPO).	•	
NT4A	Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	•	

De inspectie concludeert dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

4 REACTIE VAN HET BESTUUR

Dit rapport beschrijft de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van het onderwijs op Basisschool De Piramide.

Daarnaast heeft de inspectie de school en het bestuur gevraagd haar eigen kwaliteit te beoordelen en dat samen met de oordelen van de inspectie te vertalen naar de ontwikkelingsrichting van de school en welke stappen de school gaat ondernemen om de kwaliteit weer op orde te krijgen.

Hieronder geeft het bestuur haar reactie:

De school herkent zich in het rapport en wil de bevindingen van de inspectie betrekken bij de verdere ontwikkeling van de school. Hieronder een weergave hoe de school dit komende periode zal oppakken.

Ten aanzien van de opbrengsten:

In de eerste instantie zal de school de opbrengsten voor groep 6/7 opnieuw analyseren. Waarbij indicator 6 vanuit het toezichtkader, afstemming, gericht zal worden ingezet ten aanzien van de observaties. Teneinde toe te werken naar een succesvolle eindtoets in de komende jaren. Daarnaast heeft het bestuur en de school een kwaliteit onderzoek primair onderwijs (KPO) in gang gezet. De onderzoeksvraag voor dit kwalitatieve onderzoek luidt: *Wat maakt dat de resultaten op de taalvakken (met name woordenschat en begrijpend lezen) niet blijvend omhoog gaan? Welke kenmerken zitten er in de huidige didactiek (of ontbreken in de huidige didactiek) om tot betere resultaten te komen?*

Ten aanzien van het leerstofaanbod:

Er zal zo spoedig mogelijk een taalbeleidsplan worden opgesteld waarbij er sprake zal zijn van een schoolbrede beleidsmatige aanpak van het taalonderwijs. Daarnaast zal er in de MI lessen vooralsnog geen taaldoelen worden aangeboden. De zaakvakken krijgen een prominente plek in het MI aanbod.

Ten aanzien van kwaliteitszorg en voorwaarden voor kwaliteitszorg:

De school start eind april met een kwalitatieve evaluatie (KPO). De bevindingen vanuit dit onderzoek en het inspectierapport vormen het uitgangspunt voor het verbeterplan. Dit plan zal op vaste momenten worden geëvalueerd en bijgesteld worden en zo onderdeel zijn van het systeem van kwaliteitszorg. Vanaf schooljaar 16-17 wordt er door de school gewerkt met een jaarplan waarin doelen helder, meetbaar en specifiek worden geformuleerd (SMART). Het jaarplan wordt door middel van schoolbezoeken tweemaaljaarlijks geëvalueerd. Naast

de schoolspecifieke ontwikkelingen, de resultaten van het onderwijs zal ook de strategische agenda van het bestuur hier een plek in krijgen.
De website en de schoolgids zullen zo spoedig mogelijk worden aangepast op de gerealiseerde kwaliteit en de behaalde resultaten.

De school zal bovengenoemde verbeterpunten een plek geven in de planperiode vanaf heden, met een opvolging in schooljaar 16-17.

5 OPZET VAN HET ONDERZOEK

Op 2 februari 2016 hebben de volgende onderzoeksactiviteiten plaatsgevonden:

- een documentenanalyse;
- gesprekken met verschillende groepen belanghebbenden: schoolleiding, intern begeleider, leraren, ouders en leerlingen;
- observaties van de onderwijspraktijk in een aantal groepen. Deze observaties hebben wij samen met observanten van de school uitgevoerd.

Op 24 februari 2016 hebben we een feedbackgesprek gevoerd met het bestuur, de schoolleiding, de intern begeleider en de leraren van de school. In dit gesprek hebben we onze bevindingen en oordelen besproken en heeft de school aangegeven wat zij gaat doen met deze bevindingen.